

Кәсіптік стандарт: «Ара шаруашылығы»

1-ші тарау. Жалпы ережелер

1. Кәсіптік стандарттың қолданылу аясы:
2. Осы кәсіптік стандартта мынадай терминдер, анықтамалар мен қысқартулар қолданылады:
 - 1) Ара шаруашылығы – ауыл шаруашылығы өндірісінің саласы, оның жұмыс істеу негізі энтомофильді өсімдіктерді тозаңдандыру және олардың өнімділігін арттыру, ара шаруашылығы өнімдерін алу үшін араларды өсіру, ұстау және пайдалану болып табылады;
 - 2) Ара шаруашылығы өнімдері – аралардың ұжымдық және физиологиялық қасиеттерінен алынған өнімдер (бал, балауыз, ара табаны, ара арасы, прополис, корольдік желе, дронды гомогенат), сондай-ақ аралардың өздері;
 - 3) Бал – аралар гүлдердің балшырындарынан, өсімдіктердің тірі бөліктерінен немесе оларға паразиттік жәндіктерден шығаратын өнім;
 - 4) Ара балауызы – бал ұясын салу және бал ұясын тығыздау үшін аралар жасаған өнім;
 - 5) Перга – бал ұяшықтарына салынған және балға малынған тозаң қабығынан аралар жасаған өнім;
 - 6) Пасека – белгілі бір жерде ара ұялары бар ара ұялары және ара шаруашылығымен айналысуға қажетті мүлік;
 - 7) Гүлді бал – өсімдік гүлдерінің балшырындарынан бал аралары шығаратын бал;
 - 8) Балдан өндірілетіндер – бал аралары балдан (өсімдік шырындарымен қоректенетін жәндіктер шығаратын тәтті сұйықтық) және балдан (өсімдіктердің жапырақтары мен сабақтарында шығатын тәтті шырын);
 - 9) Алынған бал – личинкаларсыз тығыздалмаған бал ұясын центрифугалау арқылы алынған бал;
 - 10) Сығымдалған бал – личинкасыз тарақтарды басу арқылы алынған бал;
 - 11) Дренажды бал – бұл личинкаларсыз тығыздалмаған бал ұясын ағызу арқылы алынған бал;
 - 12) Ұялы бал – аралар личинкалары жоқ жаңа бал ұяшықтарында сақтайды және мөрленген тұтас бал ұясында немесе осындай бал ұясының жеке бөлімдерінде сатылады;
 - 13) Ұясы балдан алынған бал – бір немесе бірнеше ара балының бөлшектері бар бал;
 - 14) Ара (NRC. апитоксин) – араның улы бездерінің өнімі.
 - 15) Маточное молочко – аралар личинкалар мен аналық араларды тамақтандыру үшін өндіретін өнім.
 - 16) Ара шаруашылығы өнімін бұрмалау – қасақана әрекет жасау, нәтижесінде ара шаруашылығы өнімі өзіне тән табиғи қасиеттерін жоғалтады.
3. Осы кәсіптік стандартта мынадай қысқартулар қолданылады
 - 1) –

2-ші тарау. Кәсіптік стандарттың паспорты

4. Кәсіптік стандарттың атауы: Ара шаруашылығы
5. Кәсіптік стандарттың коды: A01490014
6. ЭҚЖЖ секциясын, бөлімін, тобын, сыныбын және кіші сыныбын көрсету:
 - A Ауыл, орман және балық шаруашылығы
 - 01 Өсімдік және мал шаруашылығы, аңшылық және осы салаларда қызметтер ұсыну
 - 01.4 Мал шаруашылығы
 - 01.49 Жануарлардың басқа түрлерін өсіру
 - 01.49.0 Жануарлардың басқа түрлерін өсіру
 - M Кәсіби, ғылыми және техникалық қызмет
 - 75 Ветеринарлық қызмет
 - 75.0 Ветеринарлық қызмет
 - 75.00 Ветеринарлық қызмет
 - 75.00.0 Ветеринарлық қызмет
7. Кәсіптік стандарттың қысқаша сипаттамасы: Ара шаруашылығы саласы бұл бал, балауыз және басқа да өнімдер үшін бал араларын өсіру, сондай-ақ олардың өнімділігін арттыру мақсатында дақылдарды тозаңдандыру.
8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:
 - 1) Ара өсіруші - 4 СБШ-нің деңгейі
 - 2) Ара өсіруші техник - 4 СБШ-нің деңгейі
 - 3) Фермер-омарташы - 5 СБШ-нің деңгейі
 - 4) Техник-технолог (жалпы бейін) - 5 СБШ-нің деңгейі
 - 5) Агроном - 6 СБШ-нің деңгейі

9. Кәсіптің карточкасы «Ара өсіруші»:			
Топтың коды:	6123-0		
Қызмет атауының коды:	6123-0-002		
Кәсіптің атауы:	Ара өсіруші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2010 жылғы 1 қыркүйектегі № 306-ө бұйрығына қосымша БТБА (64 шығарылым) Ара өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Ара өсіру және жібек шаруашылығы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Бал және ара шаруашылығының басқа да өнімдерін (балауыз, прополис, корольдік желе, гүл тозаңы-табан, ара арасы, ара уын) өндіру мақсатында ара колонияларын өсіру, күтіп-ұстау және пайдаланудың технологиялық процесін ұйымдастыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ара колонияларын ұстау бойынша жұмыстарды орындау 2. Аурулардың алдын алу және аралардың қыстауы бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Ара колонияларын ұстау бойынша жұмыстарды орындау	Дағды 1: Араларды күту бойынша қосалқы және қосалқы жұмыстарды жүргізу	Машықтар:	1. Аралардың тамақ түрлерін, ара өсіру құралдарының түрлерін ажырату. Жұмысшы аралардың жасы. 2. Ара өсіру жабдықтары мен омарта жабдықтарын пайдалану. 3. Әр түрлі концентрациядағы бал қанықтылығын дайындау.
		Білімдер:	1. Ара ұяларын қыстақтан шығару және оларды қыстаққа орнату техникасы. 2. Ара ұяларының негізгі түрлерінің құрылысы, ара колонияларын тиеуге және түсіруге арналған механизмдер мен құрылғылардың құрылысы. 3. Жұмыстарды қауіпсіз орындау әдістері мен әдістері. 4. Құралды пайдалану ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Ара ұяларына профилактикалық күтім жасау	Машықтар:	1. Омартада шағын жөндеу жұмыстарын жүргізу. 2. Жақтауларды жасау үшін тескіш пен өрнек қолдану.

		Білімдер: 1.Әртүрлі дизайндағы рамаларды жөндеу және дайындау талаптары. 2.Жақтауды тарту және тарту технологиясы. 3.Әр түрлі дизайндағы жақтаулардың өлшемдері. 4.Омартаны ұстаудың санитарлық-гигиеналық шарттары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Аурулардың алдын алу және аралардың қыстауы бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	Дағды 1: Аралардың аурулары мен зиянкестерімен күресу бойынша алдын алу шараларын жүргізу	Машықтар: 1. Ара фермаларының жұмысшыларына қойылатын жеке гигиена ережелері мен санитарлық талаптарды сақтау. 2.Құралдар мен жабдықтарды санитарлық өңдеуді орындау. Жұмыс барысында қажетті әдістер мен қорғаныс құралдарын қолдану. 3.Дезинфекциялық және жуғыш заттардың ерітінділерін дайындау.
		Білімдер: 1.Ара колонияларын ұстаудың ветеринариялық-санитариялық ережелері. 2.Араның негізгі аурулары, ара зиянкестері және олармен күресу әдістері. 3.Еңбекті қорғау нормалары мен ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Араларды тамақтандыру және қыстауға ұяларын салу	Машықтар: 1.Балдың концентрациясын анықтау. 2.Күшті, орташа және әлсіз аралар отбасыларын ажыратыңыз. Білімдер: 1.Бал ұясындағы Жем мөлшерінің нормалары. 2.Әр түрлі күшті ара колонияларын қыстауға арналған ұяларды жинау әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Еңбекқорлық Байқағыштық Зейін қою Еске жақсы сақтау қабілеттілігі Аралармен жұмыс істеу кезінде батылдық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Ара өсіруші-селекционер
10. Кәсіптің карточкасы «Ара өсіруші техник»:		
Топтың коды:	6123-0	
Қызмет атауының коды:	6123-0-002	
Кәсіптің атауы:	Ара өсіруші техник	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	4	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:		

БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Ара өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандық: Ара өсіру және жібек шаруашылығы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Аралардың тіршілік әрекетін қолдау және өсіру, ара шаруашылығы өнімдерінің толық тізбесін өндіру және өңдеу.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Тауарлық және тозаңдандыратын омарталарда араларды күту бойынша жұмыстарды орындау. 2. Асыл тұқымды ара колонияларын ұстау және өсіру 3. Ара шаруашылығы өнімдерінің толық тізбесін өндіру	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Тауарлық және тозаңдандыратын омарталарда араларды күту бойынша жұмыстарды орындау.	Дағды 1: Ара өсіру маусымының әртүрлі уақыттарында жатырдың сапасын анықтау	Машықтар:	1. Ара колонияларын тамақтандырудың кәсіби мәселелерін шешудің әртүрлі, соның ішінде балама нұсқаларын өз бетінше әзірлеу және ұсыну 2. Тоzaңдану аймағын өзгерту туралы шешім қабылдаңыз
		Білімдер:	1. Өндірісті технологиялық дайындаудың бірыңғай жүйесі. 2. Технологиялық құжаттаманы жобалау, әзірлеу және ресімдеу жөніндегі стандарттар, техникалық шарттар және басқа да нормативтік және басшылық материалдар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Ара колонияларына күтім жасау	Машықтар:	1. Омартадағы ара колонияларына күтім жасау бойынша практикалық мәселелерді шешу. 2. Омартаны ауа райының қолайсыздығынан қорғау бойынша шаралар қабылдау
		Білімдер:	1. Ара шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиялары 2. Ауа-райын қорғау әдістері мен құралдары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Еңбек функциясы 2: Асыл тұқымды ара колонияларын ұстау және өсіру	Дағды 1: Асыл тұқымды есеп жүргізу, ара колонияларының сипаттамаларын анықтау	Машықтар:	1. Ара колонияларының асыл тұқымды есебін жүргізу 2. Ара колонияларын сапа және жас көрсеткіштері бойынша тану.

		Білімдер: 1. Технологиялық процесс немесе өндіріс режимі әзірленетін өнімнің құрамы 2. Патенттік зерттеулер жүргізу әдістері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Жаңа ара колонияларын алу	Машықтар: 1.Омарта ара колонияларының балдығын арттыру бойынша шаралар әзірлеу 2.Ара колонияларының жағдайын және олардың тиісті жаңаруын бақылау
		Білімдер: 1.Ара шаруашылығының типтік технологиялық процестері мен режимдері. 2. Ара колонияларының сапалық және сандық сипаттамалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 3: Ара шаруашылығы өнімдерінің толық тізбесін өндіру	Дағды 1: Ара шаруашылығы өнімдерін алу	Машықтар: 1.Балды, сондай-ақ басқа да ара өнімдерін жинау процесін қамтамасыз етіңіз. 2. Омартаны дамыту бойынша ғылыми-зерттеу және инновациялық қызметті жүзеге асыру 3.Ара шаруашылығы өнімдерінің толық желісін алу саласындағы теориялық білімді практикада қолдану.
		Білімдер: 1. Ара шаруашылығы өнімдерінің түрлері. 2.Ара шаруашылығы өнімдерін алу үшін технологиялық құжаттаманы жобалау, әзірлеу және ресімдеу жөніндегі стандарттар, техникалық шарттар және басқа да нормативтік және басшылық материалдар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ара шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу	Машықтар: 1. Ара шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу. 2. Қайта өңделген ара өнімдерінің сапасын бағалау.
		Білімдер: 1.Ара шаруашылығы өнімдерін өңдеу технологиясын білу. 2.Ара шаруашылығы өнімдерін сақтау технологиясын білу. 3. ҚР1 МЕМСТ сәйкес ара шаруашылығы өнімдеріне қойылатын талаптарды білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Еңбекқорлық Байқағыштық Зейін Жақсы визуалды есте сақтау Аралармен жұмыс істеу кезінде батылдық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	5	Ара өсіруші

	5	Ара шаруашылығы өнімдерін өндіру және қайта өңдеу жөніндегі технолог	
11. Кәсіптің карточкасы «Фермер-омарташы»:			
Топтың коды:	6123-0		
Қызмет атауының коды:	6123-0-003		
Кәсіптің атауы:	Фермер-омарташы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Ара өсіруші		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ара шаруашылығындағы селекциялық-асыл тұқымды жұмыс бал арасының тұқымдары мен популяцияларының генофондын сақтауды, жаңа тұқымдарды, түрлерді, тұқымдарды жетілдіру мен өсіруді, сондай-ақ аналық араларды өсіруді көздейді		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Аралармен селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс 2. Асыл тұқымды малдарды кешенді бағалау жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Аралармен селекциялық-асыл тұқымдық жұмыс	Дағды 1: Аналық араларды алып тастауды және ауыстыруды ұйымдастыру	Машықтар:	
		1.Тәрбиеші отбасыларды тамақтандыру. 2. Аналықтарды шығару үшін личинкаларды егу. 3. Аналық және аналық араларды жою. 4. Жасанды түрде жаңа ара колонияларын қалыптастыру. 5. Жібериу үшін ара пакеттерін жасаңыз. 6. Аналықтарды жасанды ұрықтандыру құралдарымен жұмыс жасаңыз.	
		Білімдер:	
		1.Аналық араларын шығару жолдары. 2.Аналық араларының даму мерзімі. 3.Аналық жасушаларға күтім жасау. 4.Егу шеңберінде арнайы жатыр жасушаларында жатырларды жаппай шығаруды ұйымдастыру. 5.Аналықтарды жасанды ұрықтандыру әдістері.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Аналық араларды жұптастыру үшін нуклеустардың пайда болуын ұйымдастыру	Машықтар:	
		1.Әр түрлі дизайндағы нуклеустарды жасау. 2. Асыл тұқымды араларға есеп жүргізу.	

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нуклеус паркінің орналасқан жері. 2. Тұқым, тұқым тобы және сызық туралы түсініктер. 3. Ара тұқымдары, олардың экономикалық пайдалы белгілері. 4. Бал аралары генетикасының негізгі ережелері, аралармен селекциялық жұмыстың ерекшеліктері. 5. Жоғары сапалы патшайымдар мен дрондарды шығару техникасы. 6. Ара отбасының асыл тұқымды ядросын анықтау әдістері. 7. Өнімділігі төмен ара колонияларын жою әдістері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 3: Аналықтарды отбасыларға отырғызуды ұйымдастыру</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналық араның жасын анықтаңыз. 2. Жұмыртқа салу сапасын бағалау. 3. Аналық араның денсаулығы мен өнімділігін бағалау. 4. Жас жеміс патшайымдарын отырғызуға арналған жабдықты пайдаланыңыз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ара отбасының жағдайы. 2. Ескі аналық араларды жас ұрық аналықтарымен ауыстыру уақыты. 3. Жас ұрық аналықтарын отырғызуға болатын жабдықтың сипаттамалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Асыл тұқымды малдарды кешенді бағалау жүргізу</p>	<p>Дағды 1: Араларды кешенді бағалау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Асыл тұқымды жануарларды (араларды) жыл сайынғы кешенді бағалау (бағалау) үшін құжаттама мен жабдықтарды дайындауды ұйымдастыру 2. Өз бетінше және сарапшылар тобының құрамында олардың асыл тұқымдық құндылығын айқындау үшін әртүрлі тұқымдағы, типтегі, тектегі жануарлардың сырты мен Конституциясын бағалау 3. Өз бетінше және сарапшылар тобының құрамында бонитирлеу кезінде әртүрлі тұқымдағы, типтегі, сызықтағы жануарларды аспаптық өлшеуді жүргізу 4. Әр түрлі тұқымдағы, типтегі, тектегі асыл тұқымды малдардың бонитирлеу сыныбын дербес және бонитирлеу нәтижесінде сарапшылар тобының құрамында айқындау 5. Ұрпақтарының шығу тегі мен сапасы бойынша әртүрлі түрлердегі, тұқымдардағы, типтегі, тектегі жануарларды бағалау 6. Бонитирлеу деректерін пайдаланылатын тұқымдардың, тұқымішілік типтердің, отбасылардың және жануарлар тектерінің стандартымен салыстыру

	Білімдер:		
	<p>1.Әр түрлі жануарлардың сыртқы түрі, өнімділік бағыттары және оны бағалау әдістері.</p> <p>2.Өнімділіктің әртүрлі түрлері мен бағыттарындағы жануарлар конституциясының түрлері және оны бағалау әдістері.</p> <p>3.Кешен бойынша әртүрлі типтегі жануарларды бағалау, іріктеу және іріктеу әдістері.</p> <p>4.Ересек жануарлардың және олардың ұрпақтарының әртүрлі тұқымдардың, типтердің, тұқымдардың өнімді, репродуктивті қасиеттері бойынша стандарттар.</p> <p>5.Әртүрлі түрдегі асыл тұқымды малдарды кешенді бағалауды (бонитировка) айқындау қағидалары мен шарттары</p> <p>6.Асыл тұқымды мал шаруашылығы бойынша стандартты және/немесе арнайы ақпараттық-коммуникациялық бағдарламалары.</p>		
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Еңбекқорлық Байқағыштық Зейін Жақсы визуалды есте сақтау Аралармен жұмыс істеу кезінде батылдық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ара өсіруші - агроном	
	6	Ара өсіруші - ветеринар	
12. Кәсіптің карточкасы «Техник-технолог (жалпы бейін)»:			
Топтың коды:	3112-1		
Қызмет атауының коды:	3112-1-005		
Кәсіптің атауы:	Техник-технолог (жалпы бейін)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	5		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	64-шығарылым. "Жұмысшылардың жұмыстары мен кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (64-шығарылым) бекіту туралы" 2012 жылғы 1 қарашадағы № 422-ө-м Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2012 жылы 23 қарашада № 8098 тіркелді. Ара шаруашылығы		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандық: Тағам өндірісінің технологиясы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ара шаруашылығы өнімдерінің толық желісін сапалы өндіру мен өңдеуді қамтамасыз ету өндіріс тиімділігін талдау, процестерді жетілдіру және оңтайландыру.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ара шаруашылығы өнімдерін өндіру және қайта өңдеу жөніндегі жұмыстарды орындау 2. Технологияны жетілдіру, бал мен ара өнімдерінен бәсекеге қабілетті өнімдерді әзірлеу және енгізу.	

	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Ара шаруашылығы өнімдерін өндіру және қайта өңдеу жөніндегі жұмыстарды орындау	Дағды 1: Жем қорын анықтау және Ара фермасы мен омартаның бал балансын жасау	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Өнімнің сапасын қамтамасыз ету үшін өндірістің барлық компоненттерін бақылай білу. 2. Жаңа өнімді өндірудің рецептурасы мен технологиясын әзірлеу 3. Қажетті шикізатты тұтыну нормаларын, уақыт шығындарын есептеу; 4. Бастапқы шикізат пен қажетті жабдыққа тапсырыс жасай білу; 5. өндірістегі санитарлық ережелердің орындалуын бақылау.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Балды айдау және буып түю жабдықтарын пайдалану бойынша білімге ие болу 2. Ара шаруашылығы өнімдерін өндіру ережелері мен нормативтері туралы білімге ие болу. 3. Ара шаруашылығы өнімдерін буып-түю, таңбалау және сақтау ережелері туралы білімге ие болу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ара шаруашылығының негізгі өнімдерін өндіру: бал және балауыз	Машықтар:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Жетілген балмен жақтауды анықтаңыз. 2. Балдың сапасын және балауыз шикізатының балауыздығын анықтаңыз. 3. Бал айдау үшін жабдық пен жабдықты пайдаланыңыз.
		Білімдер:
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Балауыз шикізатының сипаттамалары. 2. Балауыз шикізатын өңдеу әдістері. 3. Балды Тұндыру және сақтау шарттары. 4. Балауызды қайта өңдеу технологиясы.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Дағды 3: Ара шаруашылығының қосымша өнімдерін өндіру, өңдеу және сақтау: корольдік желе, прополис, табан, ара нан	Машықтар:	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ара шаруашылығы өнімдерінің рецептураға және санитарлық нормаларға сәйкестігін қадағалаңыз. 2. Балдың қасиеттерін және оның кристалдануын сондай ақ түрдің жоғары температураның әсеріне төзімділігін білу 3. Мұқабаның сапасын анықтаңыз. 4. Прополис торларын орнатыңыз. 	
	Білімдер:	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нектарды өңдеу және балдың пісу жүйелерін сондай-ақ нектардан артық суды кетіру технологиясын білу 2. Сорылған балды пастерлеу технологиясын білу. 3. Ұтымды пастерлеудің заманауи әдістерін білу. 4. Балдың табиғилығын бағалаудың белгілері мен ерекшеліктерін білу. Сондай-ақ табиғи балға қойылатын талаптар. 	
Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	

	<p>Дағды 4: Ауыл шаруашылығы дақылдарын тозаңдандыру жөніндегі жұмыстарды орындау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Дайын бал жақтауларын таңдай білу және болашақта балды кейіннен сорып алу арқылы омарталық өңдеуді жүргізу. 2.Қол еңбегінесыстыру және өнімнің өзіндік құнын төмендету үшін бал айдаудың өнеркәсіптік технологиясының артықшылықтарын көрсете білу. 3. Аралас бал дайындау технологиясын меңгеру және меңгеру. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Табиғи балға қойылатын талаптарды білу. 2.Балды бал сусындарына өңдеу технологиясын білу. 3.Табиғи балауыздың, тозаңның, ара нанының, корольдік желе, прополис, ара уының химиялық құрамы мен қасиеттерін білу. 4.Жылыту технологиясын және балауыздың сапасын бағалауды білу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 2: Технологияны жетілдіру, бал мен ара өнімдерінен бәсекеге қабілетті өнімдерді әзірлеу және енгізу.</p>	<p>Дағды 1: Бал мен ара өнімдерінен бәсекеге қабілетті өнімді өзгерту және әзірлеу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Бал мен ара өнімдерін технологиялық өңдеудің әдістері мен режимдерін (параметрлерін) әзірлеу. 2.Шикізат, материалдар, шығындар шығынын азайту, ұйымдағы еңбек өнімділігін арттыру 3.Балдан және Ара өнімдерінен дайын өнімнің жаңа рецептураларын әзірлеу 4.Ресурстарды және табиғатты үнемдейтін аз қалдықты және қалдықсыз технологияларды енгізу 5.Технологиялық процестер мен өндіріс режимдерін қайта қарауға байланысты технологиялық құжаттамаға өзгерістер енгізу және бекіту 6.Бал және Ара өнімдерінен жасалған өнімдер өндірісінде технологиялық нормалауды жүзеге асыру <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Бал мен ара өнімдерін өңдеудің заманауи мәселелері 2.Бал және Ара өнімдерінің инновациялық технологиялары 3.Азық-түлік технологиясындағы ғылыми зерттеулердің әдістемесі
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Отбасындағы аралар санын көбейту</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Табанды, корольдік желе, прополис, дронды гомогенатты өңдеу және сақтау дағдылары. 2.Ара шаруашылығы өнімдерінің зиянды заттармен ластануын болдырмай білу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бүйрек тектес ілеспе өнімдерді өндіру әдістерін білу 2.Ара шаруашылығы өнімдерінің сапасына қойылатын міндетті талаптарды білу 5. Ара уының құрамы және оның адам ағзасына емдік қасиеттері туралы білімге ие болу.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Еңбекқорлық Байқағыштық Зейін Жақсы визуалды есте сақтау Аралармен жұмыс істеу кезінде батылдық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	6	Ара өсіруші - агроном	
13. Кәсіптің карточкасы «Агроном»:			
Топтың коды:	2132-1		
Қызмет атауының коды:	2132-1-001		
Кәсіптің атауы:	Агроном		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Ауыл шаруашылығы мамандарының жекелеген лауазымдарының біліктілік сипаттамалар Агроном		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: Агрономия	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информталы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Жоғары сапалы өнім алу үшін ауыл шаруашылығы өндірісінің технологиясын, жер заңнамасының негіздерін, сондай-ақ бал өсімдіктерін өсіру әдістерін білу және тиімді пайдалану.		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Бал өсімдіктерін өсіру және бастапқы өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу 2. Бал өсімдіктерін сақтауды ұйымдастыру және бастапқы өңдеу	
	Қосымша еңбек функциялары:		
Еңбек функциясы 1: Бал өсімдіктерін өсіру және бастапқы өңдеу бойынша іс-шаралар өткізу			

Дағды 1:
Өнім өндіру өсімдік
шаруашылығы

Машықтар:

1. Жерді пайдалану жағдайын, фитосанитариялық деректерді талдау мониторингі.
2. Ауыл шаруашылығы дақылдарын өңдеудің технологиялық схемаларын жасау.
3. Ауыспалы егіс схемаларын жасаңыз.
4. Топырақ карталарын және агрохимиялық картограммаларды пайдалану.
5. Ауыл шаруашылығы жұмыстарының кезеңдеріне жұмыс жоспарларын жасау.
6. Топырақты өңдеу және дақылдарды қорғау технологияларын әзірлеу арамшөптер, аурулар мен зиянкестер.
7. Сынамаларды алу және топырақ үлгілерін талдау.
8. Топырақтың агрохимиялық және экологиялық-токсикологиялық талдауын жүргізу.
9. Агрохимиялық және бақылау-токсикологиялық зерттеулер.
10. Талдау нәтижелерін өңдеу және материалдарды жүйелеу агрохимиялық зерттеу.
11. Тыңайтқыштардың дозаларын есептеңіз.
12. Агротехникалық жұмыстарды жүргізу үшін құралдар мен механизмдерді таңдау іс-шаралар.
13. Қорғау бойынша агротехникалық іс-шаралардың тиімділігін анықтау топырақ.
14. Тұқым дақылдарын сынақтан өткізу ауыл шаруашылығы дақылдары.
15. Тұқымдық және сорттық үшін қажетті құжаттаманы жасаңыз бақылау.
16. Статистикалық талдау әдістерін қолданыңыз.
17. Ең тиімді топырақ өңдеу және егу жұмыстарын жасаңыз өр түрлі агроландштейндерге арналған агрегаттар.
18. Өндіріс тәжірибесінде микробиологиялық технологияларды қолданыңыз және ауыл шаруашылығы өнімдерін қайта өңдеу.
19. Дала жұмыстарының сапасын бағалау.
20. Құжат айналымын жүргізуді ұйымдастыру.

<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Әсер ететін ауа - райы және климаттық факторлар ауыл шаруашылығы өндірісі . 2. Топырақтың негізгі түрлерінің шығу тегі, құрамы және қасиеттері және олардың құнарлылығының көбеюі. 3. Аймақ топырақтарының физика-химиялық және биологиялық сипаттамасы, топырақтың құрылымы мен құрамы. 4. Әр түрлі өсімдік өнімдерін өндіру технологиялары экологиялық жағдайлар. 5. Топырақ құнарлылығын арттыру әдістері. 6. Егіншілік заңдары, өсімдік тіршілігінің факторлары және олардың әдістері реттеу. 7. Ауыспалы егістің, Топырақты өңдеудің, өсімдіктерді қорғаудың ғылыми негіздері арамшөптер, зиянкестер және аурулар 8. Пестицидтер, агрохимикаттар, өсімдіктердің өсуін реттегіштер, сорттар тізілімі және Қазақстан Республикасының аумағында қолданылуы шектелген немесе тыйым салынған. 9.Өсімдіктердің қоректену негіздері, минералды және органикалық заттардың түрлері мен формалары тыңайтқыштарды қолдану әдістері мен технологиялары. 10. Нормативтік құжаттарды ресімдеуге қойылатын заманауи талаптар және құжаттаманы және құжат айналымын жүргізу. 11. Қызметке қатысты нұсқаулық және әдістемелік материалдар ауыл шаруашылығы ұйымының 12. Экономика, еңбекті ұйымдастыру және басқару негіздері. 13. Қазақстан Республикасының жер және еңбек заңнамасы. 14. Жерді пайдалану мәселелері жөніндегі нормативтік құқықтық актілер және өсімдік шаруашылығы өнімдерін өндіру. 15. Өсімдік және орман шаруашылығы өнімдерінің стандарттары. 16.Ауыл шаруашылығы дақылдарын сынақтан өткізу әдістемесі. 17. Зиянды объектілердің даму болжамы. 18. Қазақстан Республикасы үшін карантиндік маңызы бар өсімдіктер мен арамшөптер ауруларының зиянкестерінің, қоздырғыштарының тізімі. 19. Отандық және импорттық пестицидтер мен агрохимикаттардың тізбесі. Ресей Федерациясы аумағында қолдануға рұқсат етілген өндіріс. 20. Жеке қаражатты пайдалану сипаттамалары мен ережелері. 21. Еңбекті қорғау талаптары, жеке қорғау құралдары. 22. Құжат айналымы жүйесін ұйымдастыру негіздері. 	
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>-</p>

Дағды 2:
Бал өсімдіктерін өсіру
бойынша іс-шаралар өткізу

Машықтар:

1. Егіншілік және жабайы өсімдіктерді тану, оларды анықтау физиологиялық жағдайы.
2. Ауыл шаруашылығы үшін қауіпті салдарын болжау дақылдардың өнімділігіне метеорологиялық құбылыстар.
3. Топырақтың негізгі түрлері мен сорттарын тану.
4. Дақылдарды өсіру технологияларын, техникасын, жұмысын түсіну машиналар мен механизмдер, пестицидтер мен агрохимикаттар ассортименті.
5. Механикаландыру құралдарын таңдауды негіздеу.
6. Тыңайтқыштардың дозаларын есептеу.
7. Тұқымның себу сапасын анықтау.
8. Биологиялық және нақты өнімділікті анықтау.
9. Егін шығынын бақылаудың тиімді шараларын қолдану.
10. Менеджмент негіздерін қолдану
11. Жабдықтың көмегімен жұмыс сапасын бақылау.
12. Өндірістік учаскеде еңбекті қорғау жағдайын талдау және бағалау.
13. Жүргізілген жұмыстардың тиімділігін анықтау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының заңнамасы және халықаралық Ауыл шаруашылығы өндірісі саласындағы заңнама. 2. Ауыл шаруашылығы мәселелері жөніндегі нормативтік құжаттар. 3. Өсімдік шаруашылығы өнім сапасын стандарттау және растау негіздері. 4. Анатомия, морфология, систематика, шығу заңдылықтары, өсімдіктердің өзгеруі және егіннің қалыптасуы. 5. Өсімдік ағзасындағы физиологиялық процестер, олардың тәуелділігі сыртқы жағдайлардан және өндіріс процесінің маңызы. 6. Қосылыстар микроорганизмдердің биологиясы мен әртүрліленуі 7. Ауыл шаруашылығы дақылдарының экологиялық таза өсіру технологиялары. 8. Тракторлардың, автомобильдердің, ауыл шаруашылығы машиналарының құрылысы, олардың агрегаттау және технологиялық реттеу. 9. Тұқым сапасының себу көрсеткіштері. 10. Тұқым себу нормалары және отырғызу технологиясы материалдың тереңдігі және себу және отырғызу схемасы. 11. Егіншілік сапасының көрсеткіштері, мерзімдерді анықтау технологиялары және егін жинау тәсілдері. 12. Төтенше жағдайларда тіршілік әрекетінің қауіпсіздігі, қорғау ауыл шаруашылығы өндірісі және оның тұрақтылық негіздері төтенше жағдайларда құтқару жұмыстарын ұйымдастыру және жүргізу жағдайларында. 13. Өсімдік шаруашылығын материалдық-техникалық қамтамасыз ету. 14. Ауыл шаруашылығы жұмыстарының сапасын бақылауға қойылатын талаптар. 15. Дала жұмыстарын орындау сапасын бағалау әдістері. 16. Еңбекті қорғау, өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалары. 17. Жұмыста қолданылатын аспаптарды пайдалану жөніндегі нұсқаулықтар, жабдықтар мен ауыл шаруашылығы техникасы. 18. Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасы, экономика негіздері, еңбекті ұйымдастыру және басқару.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Бал өсімдіктерін сақтауды ұйымдастыру және бастапқы өңдеу	Дағды 1: Бал өсімдіктерін алғашқы өңдеу өнімдерін сақтау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау процесін ұйымдастыру. 2. Сақтау кезеңіндегі өнімнің жай-күйін бақылау. 3. Тұқымдар мен отырғызу материалдарының партияларын қалыптастыру. 4. Сақтау кезінде өнімнің жоғалуына қарсы іс-шараларды ұйымдастыру. 5. Өнімді сақтауға арналған объектілер мен жабдықтардың сипаттамаларын анықтаудың қажетті дағдылары. 6. Технологияларға сәйкес Өнімді сақтау әдістері мен әдістерін негіздеу. 7. Өнімді, тұқымдарды және отырғызу материалын сақтау режимдері мен мерзімдерін анықтау. 8. Өнімді консервілеу тәсілдерін анықтау.

		Білімдер:	
		1. Өнімді сақтауға қою әдістері мен әдістері. 2. Өнімді сақтау технологиялары. 3. Өнім сапасын стандарттау және растау негіздері. 4. Өнімді сақтау параметрлері. 5. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау және бастапқы өңдеу әдістері мен тәсілдері. 8. Өсімдік шаруашылығы өнімдерін сақтау кезіндегі шығын нормалары.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
	Дағды 2: Бал өсімдіктерін бастапқы өңдеу	Машықтар:	
		1. Қатты және шырынды шикізатты бастапқы өңдеуді ұйымдастыру. 2. Өңделген шикізаттың сапасын анықтау. 3. Шикізатты өңдеу үшін аспаптар мен жабдықтарды пайдалану.	
		Білімдер:	
		1. Өнімді бастапқы өңдеудің технологиялық негіздері. 2. Өнім сапасының көрсеткіштері және оларға әсер ететін факторлар. 3. Шикізатты өңдеуге арналған жабдықтың құрылымы және жұмыс принципі.	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-	
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Еңбекқорлық Байқағыштық Зейінділік Жақсы визуалды есте сақтау Аралармен жұмыс істеу кезінде батылдық		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:			
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
	7	Бас агроном	
14. Кәсіптің карточкасы «Ветеринар»:			
Топтың коды:	2250-0		
Қызмет атауының коды:	2250-0-001		
Кәсіптің атауы:	Ветеринар		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі:	6		
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі:			
БТБА, БА, үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі:	Лауазымдардың үлгілік біліктілік сипаттамалары. Ауыл шаруашылығы саласының басшылары мен мамандары. Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2013 жылғы 1 шілдедегі № 17/308 бұйрығымен бекітілген Ветеринарлық дәрігер		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандық: -	Біліктілік: -
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Формалды емес және информалы біліммен байланыс:			
Кәсіптің басқа ықтимал атаулары:			
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ара ауруларын емдеу және оның алдын алу		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			

Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Дәрігерлік ветеринариялық қызметті жүргізу 2. Бойынша іс-шараларды орындау ветеринариялық қадағалау 3. Ара шаруашылығынан алынатын шикізат пен өнімдерді ветеринариялық санитариялық бақылауды ұйымдастыру
	Қосымша еңбек функциялары:	
Еңбек функциясы 1: Дәрігерлік ветеринариялық қызметті жүргізу	<p>Дағды 1: Аурулардың диагностикасы және олардың жануарларда пайда болу себептері</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Араларды диагностикалық зерттеулерге дайындық жүргізу. 2. Клиникалық тексеруге арнайы әдістерді қолдану. 3. Диагноз қою үшін клиникалық және зертханалық зерттеулердің нәтижелерін талдау және түсіндіру. 4. Арнайы жабдықтар мен құралдарды қолдану. 5. Мамандандырылған ақпараттық мәліметтер базасымен жұмыс жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Ветеринариялық заңнамасы. 2. Ветеринариялық диагностика құжат айналымын жүргізу ережесі. 3. Ара ағзасының мүшелері мен жүйелерін зерттеу алгоритмі. 4. Аралардың функционалды қалыпты күйінің параметрлері және патологиясы. 5. Ветеринарияда мамандандырылған диагностикалық зерттеулер жүргізу үшін сынамаларды алу және дайындау әдістемесі. 6. Араларға арнайы зерттеулер жүргізу техникасы мен әдістемесі. 7. Ара мүшелері мен жүйелерінің нормативтік клиникалық параметрлері. 8. Аралардағы функционалдық сынамаларды қою техникасы. 9. Ара ағзасына дәрілік заттарды, диагностикалық препараттарды енгізу әдістері. 10. Патологиялық-анатомиялық диагноз қою кезінде аралардың мәйітін ашу әдістемесі. 11. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Жануарлар ауруларын емдеу және алдын алу</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аралардың жұқпалы және жұқпалы емес ауруларының алдын алу және жою жөніндегі нормативтік-құқықтық актілерді талдау. 2. Араларды әртүрлі этиологиядағы аурулармен емдеу үшін терапевтік әдістер мен манипуляцияларды қолдану. 3. Арнайы құрал-жабдықтарды қолдану. 4. Мамандандырылған ақпараттық мәліметтер базасымен жұмыс жасау.

		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ҚР Ветеринариялық заңнамасы. 2.Жұқпалы, паразиттік және жұқпалы емес аурулары бар аралардың дәрілік және дәрілік емес терапиясын таңдау алгоритмі мен критерийлері. 3.Аралардағы емдеу-профилактикалық процедураларды орындау әдістері. 4. Дәрілік шикізаттың фармакологиялық және токсикологиялық сипаттамалары, әр түрлі этиологиядағы жануарлар ауруларының алдын алуға және емдеуге арналған дәрілік препараттар, биологиялық препараттар, биологиялық белсенді қоспалар . 5 дезинфекция, дезинсекция және дератизация жүргізу әдістері. 6. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Еңбек функциясы 2: Бойынша іс-шараларды орындау ветеринариялық қадағалау	Дағды 1: Аурулардың алдын алуға және жоюға бағытталған ветеринариялық-санитариялық және профилактикалық іс-шараларды жүзеге асыру Жануарлар	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Мамандармен жұмыс істеу / ақпараттық мәліметтер базасы 2. Визуалды және техникалық әдістерді қолдану ветеринариялық қызметтегі бақылау 3. Мамандандырылған пайдалану жабдықтар мен құралдар
		<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ҚР Ветеринариялық заңнамасы 2. Дезинфекция, дератизация дезинсекциясын жүргізу әдістері 3. Ветеринарияны ресімдеу және беру ережесі құжаттама 4.Өлген малдардың өлекселерін кәдеге жарату ережелері. 5. Объектілердегі ветеринариялық қадағалаудағы карантиндік іс-шаралар өткізу жөніндегі ережелер мен нұсқаулықтар. 6. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	Дағды 2: Ветеринариялық талаптардың сақталуын бақылау және жүзеге асыру кезіндегі санитарлық ережелер экспорттық-импорттық операциялар және малдарды тасымалдау	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ветеринариялық визуалды бақылау қызметіндегі және техникалық әдістерді қолдану. 2.Арнайы құрал-жабдықты пайдалану. 3. Мамандармен жұмыс жасау ақпараттық мәліметтер базасы.
	<p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Қазақстан Республикасының ветеринариялық заңнамасы 2. Ұйымдастыру және жұмыс істеу ережелері Қазақстан Республикасының кеден қызметі 3.Ресімдеу, беру және тіркеу қағидалары ветеринариялық ілеспе құжаттар. 4. Экспорттық-импорттық операциялар кезінде ветеринариялық есепке алу және есептілікті жүргізу қағидалары. 5. Мемлекеттік қызметтің өкілеттіктері мен функциялары ветеринариялық қызмет. 6. Еңбекті қорғау ережелері. 	
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-

	<p>Дағды 3: Аурулардың алдын алуға және емдеуге арналған биологиялық және өзге де ветеринариялық препараттарды өндіру, сапасы мен өткізу қағидаларының сақталуын бақылау Жануарлар</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ветеринариялық мақсаттағы дәрілік заттардың үлгілерін іріктеп алу. 2. Визуалды және техникалық әдістерді қолдану ветеринариялық қызметтегі бақылау. 3. Арнайы жабдықты пайдаланыңыз және құралдар. 4. Мамандармен жұмыс істеу ақпараттық мәліметтер базасы <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Ветеринариялық заңнамасы. 2. Ветеринариялық мақсаттағы дәрілік заттардың айналысы саласындағы нормативтік құқықтық актілер . 3. Ветеринариялық препараттардың қауіпсіздігіне қойылатын талаптар. 4. Дәрілік заттардың клиникалық және клиникалық зерттеулерін жүргізу әдістері ветеринариялық қолдануға арналған құралдар. 5. Дәрілік препараттарды мемлекеттік тіркеу туралы өтініштерді беру және қарау, құжаттар. 6. Күшін жою туралы нұсқамаларды ресімдеу ережесі мемлекеттік тіркеу препарат. 7. Дәрілік заттарды кәдеге жарату тәртібі. 8. Ветеринариялық дәріханаларды ұйымдастыруға қойылатын талаптар. 9. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
<p>Еңбек функциясы 3: Ара шаруашылығынан алынатын шикізат пен өнімдерді ветеринариялық санитариялық бақылауды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Ара шаруашылығынан алынатын шикізат өнімдеріне ветеринариялық-санитариялық сараптама</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану. 2. Жануарлар мен өсімдіктерден алынатын шикізат пен өнімдерге ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізу үшін жабдықты пайдалану. 3. Жануарларды клиникалық тексеру үшін құралдарды қолдану. 4. Мамандандырылған ақпараттық мәліметтер базасымен жұмыс жасау. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Ветеринариялық заңнамасы. 2. Өнімдерге ветеринариялық-санитариялық сараптама жүргізу әдістері мен қағидалары және жануарлар мен өсімдіктер шикізатың шығу тегі. 3. Пайдаланылатын ветеринариялық-санитариялық сараптама аспаптарының жұмыс принциптері. 4. Сапасыз өнімдерді кәдеге жарату ережелері мен регламенті. 5. Ветеринариялық куәліктер мен анықтамаларды ресімдеу ережесі. 6. Ветеринариялық-санитариялық сараптама бойынша есепті құжаттаманы жүргізу қағидалары 7. Еңбекті қорғау ережелері
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
	<p>Дағды 2: Ара шаруашылығы өнімдерін тасымалдау кезіндегі бақылау</p>	<p>Машықтар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ветеринариялық қызметте визуалды және техникалық бақылау әдістерін қолдану. 2. Арнайы жабдықтар мен құралдарды қолдану. 3. Мамандандырылған ақпараттық мәліметтер базасымен жұмыс жасау.

		Білімдер:
		1.ҚР Ветеринариялық заңнамасы. 2.ҚР Ветеринариялық қадағалау объектілері. 3.Көліктегі ветеринариялық қадағалауды күзету қағидалары. 4.Көлік құралдары мен тасымалдау объектілерін ветеринариялық дезинфекциялауды, дезинсекциялауды және дератизациялауды ұйымдастыру және жүргізу қағидалары. 5.Жүктерді тасымалдау және орнын ауыстыру кезінде карантиндік іс-шараларды ұйымдастыру қағидалары. 6.Жүктерді тасымалдау және өткізу бойынша ветеринариялық ілеспе құжаттарды ресімдеу ережесі. 7. Ветеринариялық қадағалауға жататын жүктерді тасымалдау және тасымалдау бойынша есепке алу-есеп беру құжаттамасын жүргізу қағидалары. 8. Ветеринариялық-санитариялық қағидаларды бұзу туралы хаттамалар жасау тәртібі. 9. Ветеринариялық ілеспе құжаттарды беру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру қағидалары ветеринариялық қадағалауға жататын жүктерді тасымалдау кезінде. 10. Еңбекті қорғау ережелері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	-
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:	Еңбекқорлық Байқағыштық Зейін Жақсы визуалды есте сақтау аралармен жұмыс істеу кезінде батылдық	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:	СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:
	7	Бас ветеринарлық дәрігер

4-ші тарау. Кәсіптік стандарттың техникалық деректері

15. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрлігі

Орындаушы:

Т, ,

16. Өзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес:

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

19. «Атамекен» Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

20. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2022 г.

21. Бағдарлы қайта қарау күні: 26.10.2025 г.